

בס"ד

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכאשליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

כָּל דַּעְבִּיד רַחֲמֵנָא לְטַב עֵבִיד [ברכות דף ט:]

כתוב בהגדה של פסח: **וַיֹּצֵאנוּ יְדוֹד מִמִּצְרַיִם בְּיַד זַזְקָה וּבְזֶרַע זְטוּיָה וּבְמִרְא גְדוּלָּה וּבְאֵדוֹת וּבְמִפְתִּימִים:**

ויש לשאול מה עניין שמדגיש בעל ההגדה שהקב"ה הוציא את בני ישראל "ביד חזקה"? כמו כן יש לשאול בפסוקי התורה. בשמות פרק י פסוק (א) ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתני אלה בקרבנו: (ב) ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתני אשר שמתני בם וידעתם כי אני יהוה: ובפרק יג פסוק (ט) והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יהוה בפיך כי ביד חזקה הוצאך יהוה ממצרים:

ולכאורה צריך ביאור מהו ביד חזקה, ומה העניין להדגיש את זה לעצם זכירת יצ"מ? עוד יש לשאול על התרגום יונתן על שמות פרק יג פסוק ט אשר כתב, ויהי לך ניסא הדין חקיק ומפרש על תפילת ידא בגובהא דשמאלך ולדוכון חקיק ומפרש על תפלת רישא קביעא כל קביל עינך בגובהא לרישך מן בגלל דתיהוי אורייתא דיי בפומך ארום בחיל ידא תקיפתא הנפקך יי ממצרים: ביאור דבריו מדוע חז"ל הצריכו להניח תפילין במקום הגבוה בזרוע השמאל, וכן בראש במקום הגבוה בכדי שיהיה חקוק הנס של יצאת מצרים שהיה ביד חזקה וצריך ביאור?

ביאור עניין ביד חזקה:

אולם נראה לבאר שהכוונה ביד חזקה לא הכונה על הקב"ה שהעניש אותם ביד קשה, אלא הכונה על מה שגרם הקב"ה לפרעה להקשות את היחס לבני ישראל והכביד את עבודתם, וזו הסיבה לקוצר השיעבוד וזירוז הגאולה, ודבר זה הוא מיסודות עבודת השי"ת להבין ולהשכיל ולקבל כל הנעשה באהבה כיון שהכל לטובה וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד כאשר נבאר לקמן. ולפי זה נראה כי ביד חזקה הוא חלק מודגש וחשוב בזכירת יציאת מצרים, ולכן כתב התרגום יונתן שמסמלים הדבר במקום הנחתם הגבוה להורות על החוזק יד בכדי ללמדנו שתמיד יזכור האדם שכל מה שעושה הקב"ה לאדם הוא לטובה.

התביעה על משה:

וכאשר מתבאר בפ"ה פסוק (כ) ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה: (כא) ויאמרו אלהם ירא יהוה עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו: (כב) וישב משה אל יהוה ויאמר אדני למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתני: (כג) ונמאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך: (א) ויאמר יהוה אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם ויביד חזקה יגרשם מארצו: (ב) וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני יהוה: (ג) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יהוה לא נודעתני להם: מקשים המפרשים כתוב וידבר אלוקים אל משה, ואח"כ ויאמר אליו ולכאורה הוא כפל לשון כי לא נאמר מה דיבר איתו ואח"כ אמר לו את ההמשך?

תירוץ בהלצה ממעשה עם כפרי:

ובהלצה מבארים את טענת משה רבנו ע"י מעשה שהיה עם כפרי אחד שהגיע ליל הסדר ולא ידע כיצד מנהלים את הסדר, ולכן ביקש מאשתו שתלך לשכנה ותראה ותשאל כיצד עורכין סדר, והנה בעלה כבר היה בבית והיה ריב בין הבעל לאשה מדוע לא הכינה כראוי את

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכאשליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

השולחן ואחרי ויכוח קם עליה והכה אותה, השכנה אשת הכפרי כאשר ראתה מה נעשה בליל הסדר קמה מהר ללכת לביתה מי יודע מה יהיה ההמשך, כאשר הגיעה לביתה כבר חזר בעלה מבית הכנסת ושאל אותה מה אמרו לה ומה ראתה כיצד לנהל סדר, אולם האשה אשר לתומה חשבה שהמנהג בליל הסדר הבעל מכה את אשתו זכר למצרים שעינו את בני ישראל במצרים פחדה לדבר ולכן לא השיבה לו, אולם בעלה מפציר שתענה והיא שותקת עד אשר כעס עליה מדוע אינך עונה ולכן החליט להכותה, אמרה לו לבעלה אם אתה יודע שמכים בליל הסדר למה שלחת אותי לראות, בדומה לכך טען משה כלפי הקב"ה אם ידעת שיהיה רע משלחותי למה שלחת אותי.

ביאור תשובת הקב"ה למשה:

אולם נראה כי זה עצמו הקב"ה משיב על טענת משה אשר טען למה הרעות ולא הבין כי כל דעביד רחמנא לטב עביד, וידבר אלוקים למשה שזה מידת הדין ויאמר אליו אני ה' היינו גם מה שאתה רואה מידת הדין הוא נובע מרחמים כי כל דעביד רחמנא לטב עביד ובגלל זה קיצר את הגלות במקום ארבע מאות שנה מאתיים ועשר שנים.

לפי הנ"ל יובן הסבר סירוב בני"י לשמוע למשה:

ובזה יובן היטב הנאמר בפרק ו פסוק (ט) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בְּנֶאֱמָר לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֶּצֶר רוּחַ וּמִעֲבֹדָה קָשָׁה:

והקשו בעלי התוספות איך יתכן שלא ישמעו בשורה טובה שהגיע זמן הגאולה? ותירצו הראשונים וביאור דבריהם שבתחילה ודאי האמינו שהגיע הגאולה ושמחו על הבשורה, אולם לאחר מכן ראו שכל מעשה משה ואהרון גרמו בדיוק להפך כי הכביד עליהם את העבודה, ולכן לפי דרגתם שעדיין לא היו מאמינים כי שכל מה שעושה הקב"ה הוא לטובתם בכדי לקצר את הגלות, אלא הם חשבו שזה לרעתן שהרי ממתו שבאו משה ואהרון נהיה יותר גרוע ולכן לא האמינו מהעבודה הקשה שנוספה עליהם. אבל האמת הכל לטובתם לקצר השיעבוד.

ושמעתי מהרשל"צ הרה"ג שלמה עמר שליט"א רמז יפה בפסוקים אשר אמר השי"ת למשה בפרק ו פסוק ו לכן אמר לבני"י אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, והצלת אתכם מעבודתם. שכוונת הדבר שדווקא הנסתר מתחת לסבלות היא הוצאת בני"י, וכן דווקא מתוך עבודתם טמון הצלת בני"י, כיון שכל הכבדת הסבל הוא שזירז את הגאולה.

יסוד חדש בזכירת יצ"מ הכל לטובה:

נמצא עולה מדברנו יסוד נוסף בזכירת יציאת מצרים לזכור כי ביד חזקה הוציאנו ממצרים, הכונה שהגם שהכביד את העבודת פרך על בני ישראל זה עצמו הסיבה לקיצור השיעבוד ולקרב את הגאולה משום הכלל שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד. ומזה ילמד האדם לכל חייו שכל מאורעות חייו הן לטובת האדם גם כאשר נראה הפוך לפי שכל האדם.

בידידות ואהבה
ובברכת חג כשר ושמח
מרדכי מלכא